

אורי אבנרי חקר את הפרשה

תהומות של שהיתות

פרשת-בלס אינה סתם פרשה של כישלון כלכלי, המעורבת בפרטים פיקאנטיים ובסממנים של שהיתות. פרשת-בלס היא אלומת-אור פיתאומית, המאירה את כל המציאות הישראלית כפי שהיא. היא מאירה תהומות נסתרים של שהיתות והסתאבות. היא מראה כיצד קונים ומוכרים מיסלוגת בישראל, כיצד קונים שילטון בכסף ומנצלים אותו לשם השגת כסף.

היא מראה כיצד משחדים פוליטיקאים ישראלים בסיטונות ובקומענות. היא מראה כיצד ראשי השלטון בישראל מתרועעים עם אנשי-עסקים מסוקפים, כדי להשיג מהם תרומות פוליטיות ומתנות אישיות, הגובלים בשוחד — והעוברים גבול זה. זוהי פרשה מדהימה. היא ראויה לעיון לפרטיה. כי זהו שיעור בפוליטיקה הישראלית בשנת 1987 — הסתאבות של המערכת הפוליטית כולה.

ספסרות ותרומות

בלס לוחץ ירי פרס בתלוויית המזכירה דליה בסה לשם מה הדירה?

ההפקדה — בדרך כלל אחרי יומיים, לפעמים אחרי שבוע. משמע: רמאות פשוטה. אולם כאשר בורקים את התיק, עולות מייד כמה תהיות. העיסקה כולה היתה מורה מאור-מאור. הנה כמה שאלות:

● מדוע לא הפקידה התק'ם את הכסף בעצמה ב-בנק דיסקונט? תחת להזדקק לתיי וזכו של בלס? אם המטרה היתה להשאיר את הכסף בבנק, מה היה ההגיון בשיתוף בלס? ● איך זה לא התעניינה ה' תק'ם במשך חודשים מה קורה לכספים האלה? מדוע לא ביקש איש מן הבנק רוח על המתרחש בחשבון?

● איך זה נתן הבנק את הכ' ספים לבלס, למרות שהתחייב שלא להוציא אותם מבלי לקבל בחזרה את תעודות-ההפקדה? בדיקה נוספת העלתה כמה פרטים מוזרים נוספים. בין השאר: חלק מתעודות-ההפקדה היו התומות עליידי איש אחד בלבד, ולא עליידי שני אנשים, כמקובל בתעודות בנקאיות. בתעודות אחרות היו אומנם שתי התומות, אך השניה היתה (כפי שהסתבר לאחר מכן) מזוייפת.

איך זה לא שם איש בתק'ם לב לכך שיש רק חתימה אחת? ועוד פרטים מוזרים: זמן-מה לפני העיסקה עם בלס הסתבכה התק'ם בעסקים עם חברה בשם הכסקו, ושם אירעו אותם ה' מחרלים בדיוק. העיסקה הגיעה לער' כמות. גם שם קיבלה התק'ם תעודות בחתימה אחת בלבד לא על נייר המיכתבים של הבנק, אלא על נייר רגיל. על כך ננופו בעלי-העיסקה קשות עליידי המומחה המישפטי של התק'ם.

משמע: לפני שקרו הרברים בפרשת בלס, ידע הקיבוץ מה אסור לו לעשות, ואל מה עליו לשים לב. בכל זאת חזר על הרברים ועשה אתן שיגאות.

כל זה נראה מוזר, ועורר את החשד שיש דברים בגו.

● פיקדון כהסוואה לספסרות

בדיקת הדברים אינה מותרת ספק שיש כאן עיסקה שונה מזו שהצטיירה על גבי הנייר. לכאורה ניתנו הכספים לבלס, מפני שזה יכול היה להשיג מבנק דיסקונט תנאים טובים יותר מאשר הקיבוץ עצ'

עיקר האשמה: חברת אש'ת-כס' פים בע"מ של התנועה הקיבוצית המאוחדת (תק"ם) נתנה לאיזאבל השקעות בע"מ החברה של רוד בלס, שורה של הלוואות בין נובמבר 1984 לינואר 1985. כל הלוואה כזאת היתה בסך תמישה עד 20 מיליון ש"ח. כסך הכל ניתנו 19 הלוואות כאלה, בסך כולל של 192 מיליון ש"ח.

כל הלוואות האלה הוכנסו לשני סניפים של בנק דיסקונט בדרום תל-אביב. לפי התנאים, היה על בלס לקבל מן הבנק תעודות-הפקדה, ולמסור את התעודות האלה כירי התק'ם. הוסכם שהבנק לא יוציא כספים מן ה' פיקדונות בלי לקבל בחזרה תעודות אלה.

אולם כל הפיקדונות האלה הוצאו עליידי בלס מן הבנק מייד אחרי

איך מתקשרים כל החוטים? איך מתחברת העיסקה של התק'ם עם התרומות למיפלטת-העבודה, קניית "יחור" וראשות-הממשלה עם המתנות לשימעון פרס, העסקים של בלס עם המיכתבים של חיים בר-לב? הכל מתחבר היטב. יש הגיון בדברים. הגיון נספר, המאפיין את המצב במדינת-ישראל ב' שנות ה-80.

● עיסקה מוזרה מאד

וידי בלס מואשם עליידי המדינה בקבלת דבר במרמה, כני' סיבות מחמירות.

בלס: האיש ותקופתו

אילו היה דויד בלס אישיות מקסימה, הכובשת לבבות ממגע ראשון, היה קל יותר להבין את הפרשה הנושאת את שמו. אילו היה אשף פינאנסי או גאון כלכלי, היה גם זה מקל להבין את עלייתו המטאורית. אבל דויד בלס, שגילגל עשרות מיליונים של התק'ם, שימין את מיפלטת-העבודה, שקנה את ראשות-הממשלה לשימעון פרס ושהפך כן-בית של גדולי-המדינה אינו לא זה ולא זה. הוא נולד למישפחה עניה של יוצאי-עיראק, גדל במעברה, וכאשר הגיע זמנו לשרת בצה"ל שוחרר בעזרת סעיף פסיכולוגי בניגוד לאנשים כמו רמי אונגר, שגולד כבן-עשירים מפונק, גדל בלס במזוקה, כאשר הוא לוחם קשה ושואף לגדולות. הוא התחיל בדרכו כבעל שרות-גביה, הגובה חובות מפוקפקים בדרכי-שיכנוע קשוחים.

על דויד בלס יש תיאורים שונים. חוקריו שנאו אותו ודאו בו גבר שחצן, יהיר, הבוטח בקשריו עם גדולי-המדינה והתייחס אל החוקרים בבזו מרגיז. אשתו העדינה, איזאבל, מתארת אותו כאדם רגיש, סנטימנטאלי, המוכן לעזור לזקנה בודדה ולקבצן ברחוב.

נראה שדויד בלס הוא כל אלה ביחד, אישיות רבי-צדדית, אך גם פשוטה למדי. הוא אהב לפזר סביבו מתנות, לא רק כהשקעה אלא גם סתם. כמה מתנות נתן לאנשים שהיו במצוקה כזו או אחרת, והוא אסר על סניגורו להזכיר אותן במישפט, גם כשזה יכול היה להועיל לו. ניכרת בו השאיפה העזה להתקבל אצל אנשים חשובים ולהיות אהוב עליהם.

כאיש-כספים היה בהחלט בעל כישורים רגילים למדי, והחוק מלהיות אשף. עלייתו המסחררת היא יותר תעודה של תקופה, ביטוי לשיגעון שאחז את המשק כולו בימים העליונים של שימחה ארליך ויורם ארדור, מאשר ביטוי לכישרון אישי יוצא-דופן. בלס לא ידע לעבוד במחשב, ואת כל החשבונות של ריבית-דריבית עשה בראשו. הוא הומתע לשמוע מפי העיתונאי אברהם דישון (שהסתבך בגלל קשריו עימו) שקיימות, לוחות שליצר' — לוחות מוכנים לחישוב ריבית-דריבית.

את דויד בלס, כתופעה חברתית וכלכלית, ניתן להבין רק על רקע התקופה והחברה שבהן הוא פעל. הוא ישראל של שנות ה-80, חברה שבה יכלו אנשים חסרי-מעצורים לעשות עשרות מיליונים, שבה עלו ספסרי-בורסה לגדולה בן-לילה, שבה סגדו גם אנשי עמל בקיבוצים לעיסקי-האוויר, שבה היו גדולי-מיפלטות מוכנים להיעזר בהרפתקנים כדי לקנות עולם ומלואו.

בלס באלס בלאס

מהו שמו האמיתי של האיש? רגילים לקרוא לו, בלאס, כך רשום גם בתעודת-הזהות שלו, ועל עטיפת התיק שלו בבית-המישפט. אך בלאס הוא שם א-שכנוי מובהק. (בגרמנית: בלאס - חיזור). לעומת זאת, באלס הוא שם עיראקי מוכבד. דויד הוא יוצא-עיראק. יש הכותבים את השם באיות ניטראלי: בלס.